

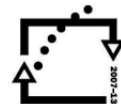
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INTEGROVANÁ
STŘEDNÍ ŠKOLA
POLYGRAFICKÁ

Webové stránky

5. Kaskádové styly – formátování textu

www.isspolygr.cz

Vytvořil:
Petr Lerch

Datum vytvoření:
3. 10. 2012

Integrovaná střední škola polygrafická,
Brno, Šmahova 110
Šmahova 110, 627 00 Brno

Interaktivní metody zdokonalující edukaci
na ISSP

CZ.1.07/1.5.00/34.0538

**WEBOVÉ
STRÁNKY**

DUM číslo: 5

Název:
Kaskádové styly – formátování textu

Strana: 1/11

Škola	Integrovaná střední škola polygrafická, Brno, Šmahova 110
Ročník	4. ročník (SOŠ)
Název projektu	Interaktivní metody zdokonalující proces edukace na ISŠP
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0538
Číslo a název šablony	III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Autor	Petr Lerch
Tématická oblast	Webové stránky
Název DUM	Kaskádové styly – formátování textu
Pořadové číslo	DUM 5
Kód DUM	VY_32_INOVACE_05_OV_LE
Datum vytvoření	3. 10. 2012
Anotace	Dokument nás naučí formátovat text s pomocí kaskádových stylů.

Pokud není uvedeno jinak, je uvedený materiál z vlastních zdrojů autora.

V předchozí lekci jsme si ukázali, jak definovat strukturu textů. V této lekci si vysvětlíme, co jsou to pravidla kaskádových stylů a jejich základní použití na formátování textu.

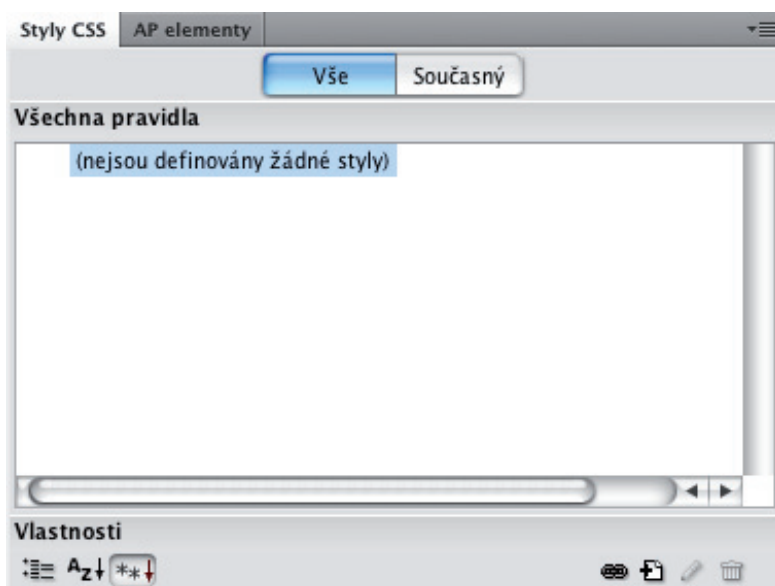
Co jsou kaskádové styly?

Kaskádové styly (CSS = Cascading Style Sheets) jsou jazykem pro popis způsobu zobrazení prvků webových stránek. Zjednodušeně řečeno pokud v HTML nadefinujeme strukturu, kaskádové styly se postarají o vzhled webových stránek. Pravidla CSS stejně jako tagy HTML jsou poměrně obsáhlou oblastí. Zejména proto se budeme věnovat pouze základům. Platí zde, že pokud pochopíme základy práce s CSS, ostatní aplikace stylů si odvodíme.

V předchozí lekci jsme nadefinovali jednotlivé úrovně nadpisů v HTML. Nyní se zaměříme na jejich úpravu.

Otevřeme si dokument předchozí lekce **prvni_stranka.html**.

Prohlédněme si pracovní plochu. Na levé straně bychom měli najít panel **Styly CSS**. Pokud tam panel není, klikneme v horní části obrazovky do menu **Okno > Styly CSS** a tím panel vyvoláme.

Nyní přidáme naše první pravidlo CSS. Upravíme formátování nadpisu `<h1>Nadpis 1</h1>`.

Klikneme na ikonu Nové pravidlo CSS ().

Objeví se tabulka Nové pravidlo CSS.

Nové pravidlo CSS

Typ selektoru:
Vyberte typ kontextového selektoru pro pravidlo CSS.

Tag (předefinuje element HTML)

Název selektoru:
Vyberte nebo zadejte název selektoru.

Méně specifické Více specifické

Definice pravidla:
Vyberte, kde bude pravidlo definováno.

(Pouze v tomto dokumentu)

OK Zrušit Nápověda

Přesvědčíme se, že máme vybraný selektor **Tag** (více o selektorech v pozdější části cvičení).

Do pole **Název selektoru** napíšeme **h1**. Proč právě h1? Protože vytváříme pravidlo pro všechny nadpisy, které jsou uzavřeny do tagu (značky) `<h1></h1>`.

Nové pravidlo CSS

Typ selektoru:
Vyberte typ kontextového selektoru pro pravidlo CSS.

Tag (předefinuje element HTML)

Název selektoru:
Vyberte nebo zadejte název selektoru.

h1

Tento název selektoru použije pravidlo na všechny elementy <h1>.

Méně specifické Více specifické

Definice pravidla:
Vyberte, kde bude pravidlo definováno.

(Pouze v tomto dokumentu)

OK Zrušit Nápověda

Tabulku potvrdíme a dostáváme se do samotné **Definice pravidla CSS**.

Definice pravidla CSS pro h1

Kategorie

- Typ
- Pozadí
- Blok
- Rámeček
- Okraj
- Seznam
- Umístování
- Přípony

Typ

Font-family: [text input] [dropdown]

Font-size: [text input] [dropdown] px [dropdown] Font-weight: [text input] [dropdown]

Font-style: [text input] [dropdown] Font-variant: [text input] [dropdown]

Line-height: [text input] [dropdown] px [dropdown] Text-transform: [text input] [dropdown]

Text-decoration: underline overline line-through blink none

Color: [color picker]

Nápověda Použít Zrušit OK

Tato tabulka nás bude od teď provázet prakticky neustále, proto by nebylo od věci si ji dobře prohlédnout. Tabulka se skládá ze dvou částí. V prvním sloupci **Kategorie** nalezneme různé kategorie úprav. Kombinací parametrů z jednotlivých kategorií dokážeme vytvořit prakticky celý design webu.

Popis parametrů kategorie Typ

Font-family (písmová rodina)

Zde nastavujeme písmovou rodinu. Můžete si všimnout, že jednotlivé položky obsahují vždy několik kombinací fontů (např. Arial, Helvetica, sans-serif). Proč tomu tak je? Zejména proto, že zobrazení fontů webové stránky probíhá u tzv. koncového uživatele. Webový klient (prohlížeč) tak musí mít k dispozici písmo nainstalované v systému počítače. Pokud písmo nenalezne, pokračuje v hledání alternativního písma. Fonty v nastavení jsou kombinovány tak, aby měly co nejpodobnější rysy.

Font-size (velikost písma)

Tento parametr určuje velikost textu. Velikost můžete zvolit tak, že vyberete číslo a jednotku měření.

Font-style (styl písma)

Definuje styl písma: Normální (normal), Kurzívu (italic) nebo Šikmé (oblique). Pokud zůstane položka nevyplněna, použije se výchozí nastavení (normal).

Line-height (řádkový proklad)

Tato volba nastavuje meziřádkový proklad. Pokud zůstane položka nevyplněna, použije se výchozí nastavení (normal), jinak zadejte přesnou hodnotu a vyberte jednotku měření.

Text-decoration (efekty textu)

Přidává podtržení, čáru nad, přeškrtnutí nebo blikání textu. Výchozí nastavení pro normální text je žádné. Výchozí nastavení pro odkazy je s podtržením.

Font-weight (duktus písma)

Aplikuje na písmo relativní tloušťku. (Normální písmo se rovná hodnotě 400, tučné odpovídá hodnotě 700.)

Font-variant (varianta písma)

Tento parametr umožňuje nastavit **kapitálky**. Aplikace Dreamweaver tuto vlastnost nezobrazuje v okně návrhu. Proto je lepší si stránku prohlédnout přímo v prohlížeči.

Text-transform (transformace textu)

Tento parametr změní první písmena všech slov na velká (capitalize) nebo změní text na verzálky (uppercase) nebo na minusky (lowercase). Ve výchozím stavu je nastavena hodnota none (žádná). Aplikace Dreamweaver tuto vlastnost nezobrazuje v okně návrhu. Proto je lepší si stránku prohlédnout přímo v prohlížeči.

Color (barva písma)

Tato vlastnost nastaví barvu textu.

Pro Nadpis 1 nastavíme následující:

The image shows a 'Typ' (Font) panel with the following settings:

- Font-family: Arial, Helvetica, sans-serif
- Font-size: 36 px
- Font-weight: 700
- Font-style: normal
- Font-variant: small-caps
- Line-height: normal px
- Text-decoration: none (checked), underline, overline, line-through, blink
- Color: #A00

Volbu potvrdíme. Soubor nyní uložíme a zobrazíme v prohlížeči.

Pokud jsme postupovali správně, v prohlížeči bychom měli vidět Nadpis 1 v tmavočervené barvě ve formě kapitálkek.

NADPIS 1

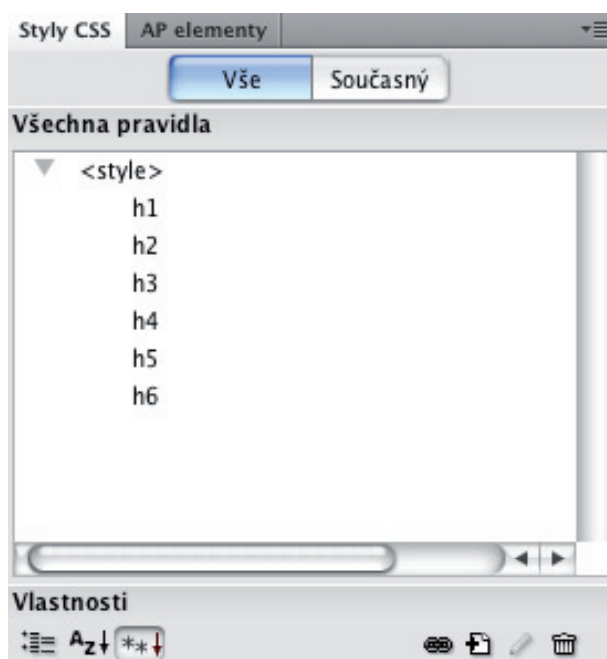
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Ut nec nisl quam. Donec et mauris magna, pellentesque molestie mauris. Cras vitae ante sem, eu aliquet risus. Mauris nec lectus et sem laoreet mattis feugiat eu lectus. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi tempus massa ut mauris imperdiet fringilla. Aliquam in eros eget est volutpat faucibus quis eget urna.

Nadpis 2

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Ut nec nisl quam. Donec et mauris magna, pellentesque molestie mauris. Cras vitae ante sem, eu aliquet risus. Mauris nec lectus et sem laoreet mattis feugiat eu lectus. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi tempus massa ut mauris imperdiet fringilla. Aliquam in eros eget est volutpat faucibus quis eget urna. Sed accumsa

Nyní obdobným způsobem vytvoříme pravidla pro dalších pět nadpisů. Experimentujte s nastavením a výsledky každé úpravy kontrolujte v prohlížeči. Pamatujte, že bychom měli dodržet jednotné barevné schéma webu.

Jakmile budeme s prací hotovi, bude panel s pravidly CSS stylů obsahovat celkem šest pravidel pro formátování nadpisů h1–h6.

Výsledek našeho snažení by měl vypadat následovně:

NADPIS 1

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Ut nec nisl quam. Donec et mauris magna, pellentesque molestie mauris. Cras vitae ante sem, eu aliquet risus. Mauris nec lectus et sem laoreet mattis feugiat eu lectus. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi tempus massa ut mauris imperdiet fringilla. Aliquam in eros eget est volutpat faucibus quis eget urna.

NADPIS 2

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Ut nec nisl quam. Donec et mauris magna, pellentesque molestie mauris. Cras vitae ante sem, eu aliquet risus. Mauris nec lectus et sem laoreet mattis feugiat eu lectus. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi tempus massa ut mauris imperdiet fringilla. Aliquam in eros eget est volutpat faucibus quis eget urna. Sed accumsa

NADPIS 3

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Ut nec nisl quam. Donec et mauris magna, pellentesque molestie mauris. Cras vitae ante sem, eu aliquet risus. Mauris nec lectus et sem laoreet mattis feugiat eu lectus. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi tempus massa ut mauris imperdiet fringilla. Aliquam in eros eget est volutpat faucibus quis eget urna. Sed accumsa

NADPIS 4

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Ut nec nisl quam. Donec et mauris magna, pellentesque molestie mauris. Cras vitae ante sem, eu aliquet risus. Mauris nec lectus et sem laoreet mattis feugiat eu lectus. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi tempus massa ut mauris imperdiet fringilla. Aliquam in eros eget est volutpat faucibus quis eget urna. Sed accumsa

NADPIS 5

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Ut nec nisl quam. Donec et mauris magna, pellentesque molestie mauris. Cras vitae ante sem, eu aliquet risus. Mauris nec lectus et sem laoreet mattis feugiat eu lectus. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi tempus massa ut mauris imperdiet fringilla. Aliquam in eros eget est volutpat faucibus quis eget urna. Sed accumsa

NADPIS 6

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Ut nec nisl quam. Donec et mauris magna, pellentesque molestie mauris. Cras vitae ante sem, eu aliquet risus. Mauris nec lectus et sem laoreet mattis feugiat eu lectus. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi tempus massa ut mauris imperdiet fringilla. Aliquam in eros eget est volutpat faucibus quis eget urna. Sed accumsa

Nyní vytvoříme pravidlo pro základní text (odstavec). Odstavce jsou ohraničeny tagy `<p>text odstavce</p>`.

Postup zhotovení pravidla pro odstavce bude prakticky stejný jako u pravidel nadpisů.

Klikneme na ikonu **Nové pravidlo CSS** ().

V tabulce **Nové pravidlo CSS** nastavíme typ selektoru na **Tag**. Do pole **Název selektoru** napíšeme písmeno **p**.

Tím zajistíme, že pravidlo ovlivní veškerý text uzavřený do tagu `<p></p>`.

pozn. odstavec = **p**aragraph (anglicky), proto tag odstavce reprezentuje písmeno **<p>**.

Nyní tabulku **Nové pravidlo CSS** potvrdíme.

Objeví se tabulka **Definice pravidla CSS pro p**.

Do kategorie **Typ** doplníme následující informace:

The screenshot shows a dialog box titled "Definice pravidla CSS pro p". On the left, under "Kategorie", the "Typ" category is selected. The main area is titled "Typ" and contains the following settings:

- Font-family: Arial, Helvetica, sans-serif
- Font-size: medium px
- Font-weight: normal
- Font-style: normal
- Font-variant: normal
- Line-height: 20 px
- Text-transform: none
- Text-decoration: underline, overline, line-through, blink, none
- Color: #777

Buttons at the bottom: Nápvěda, Použít, Zrušit, OK.

Nyní se přesuneme do kategorie **Blok**.

The screenshot shows the same dialog box, but now the "Blok" category is selected. The main area is titled "Blok" and contains the following settings:

- Word-spacing: [] em
- Letter-spacing: [] em
- Vertical-align: [] %
- Text-align: []
- Text-indent: [] px
- White-space: []
- Display: []

Buttons at the bottom: Nápvěda, Použít, Zrušit, OK.

Zde si popíšeme jednotlivé položky kategorie **Blok**.

Word Spacing (Mezislovní mezery)

Tento parametr nastavuje mezery mezi slovy. Můžete zadat i záporné hodnoty, ale zobrazení závisí na prohlížeči. Dreamweaver tuto vlastnost nezobrazí v okně návrhu. Výsledky kontrolujeme v prohlížeči.

Letter Spacing (Prostrkání znaků)

Zvětšuje nebo zmenšuje mezery mezi písmeny a znaky. Chcete-li mezeru mezi znaky zmenšit, zadejte zápornou hodnotu, například (-4).

Vertical Align (Svislé zarovnání)

Určuje svislé zarovnání prvku, na který je pravidlo aplikováno. Program Dreamweaver zobrazí tuto vlastnost v náhledu pouze v případě, že je aplikovaný na tag (značka pro obrázky).

Text Align (Zarovnání textu)

Určuje, jak se zarovná text v tabulce. K dispozici jsou běžná zarovnání textu. **Left** (na praporek doleva), **Right** (na praporek doprava), **Center** (zarovnání na střed) a **Justify** (zarovnání do bloku).

Zarovnání **Justify** (do bloku) se ve webdesignu obecně nedoporučuje používat. Je to dáno tím, že na rozdíl od textových editorů webové prohlížeče neumí používat automatické dělení slov. Vznikají tak nepravidelné mezislovní mezery, což samo o sobě nepůsobí hezky. Pokud můžeme, měli bychom se této možnosti vyhnout.

Text Indent (Odsazení prvního řádku)

Tato volba určuje, o kolik se odsadí první řádek textu. Pomocí záporné hodnoty můžeme vytvořit odsazení doleva. Zobrazení této vlastnosti se projeví až v prohlížeči.

Whitespace (Prázdná místa)

Tento parametr určuje způsob, jakým se zachází s prázdným místem v elementu. K dispozici jsou 3 volby:

Normal (Normální)

Tato volba sbalí prázdné místo.

Pre

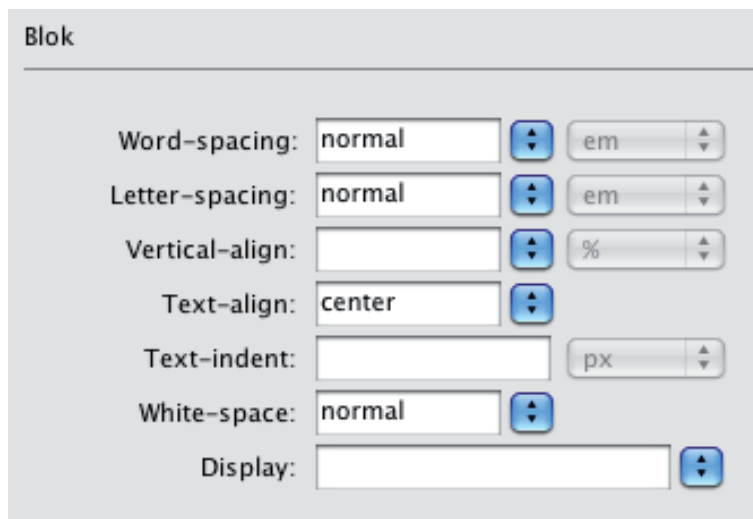
Volba Pre zachází s místem tak, že respektuje všechna prázdná místa včetně mezer, tabulátorů a zalomení.

Nowrap (Nezalamovat)

Volba nezalamovat zajistí, že se text zalomí pouze v případě, že narazí na tag br (zalomení řádku – Shift + Enter).

Aplikace Dreamweaver tuto vlastnost nezobrazuje v náhledu programu. Změny se projeví až v prohlížeči.

Nyní aplikujeme následující nastavení:

Volbu potvrdíme a prohlédneme si změny v dokumentu. Text je nyní šedý a zarovnaný na střed.

Soubor uložíme a zobrazíme v prohlížeči.

Nyní bychom měli bez problémů zvládat formátování textových informací.

Ve finále ještě zarovnáme všechny nadpisy na střed dokumentu. Musíme otevřít jednotlivá pravidla v panelu **Styly CSS** a v kategorii **Blok** nastavíme položku **Text-align** na hodnotu **Center** obdobně jako jsme to provedli u odstavce.

Teď máme vše zarovnáno na středu webové stránky.

To je pro tuto lekci vše. V další lekci se budeme věnovat grafickým formátům obrazových dat.

Otázky

1. Popište, co jsou to kaskádové styly.
2. V bodech popište, jaké vlastnosti můžeme přiřadit textu pomocí CSS stylů.
3. Popište, proč při zvolení fontu v nastavení CSS stylů máme uvedeny i další varianty fontu?
4. Popište obecný postup jak postupujeme při tvorbě nového pravidla CSS.

Zdroje:

ADOBE. Nápověda aplikace Dreamweaver [online]. © 2012 [2012-11-20, parafráze PL]. Dostupné z <http://helpx.adobe.com/cz/dreamweaver/using/set-css-properties.html>